

[Садржај](#)

[Уводник](#)

[Резимеи](#)

[Summaries and contents](#)

НОВА СРПСКА Политичка МИСАО Нова едиција, vol. XX (2012), no. 1–2

САДРЖАЈ

Уводник..... 3

ТЕМА БРОЈА

СВЕТСКА ЕКОНОМСКА КРИЗА И СРБИЈА (ii)

Рајко Буквић

Вашингтонски консензус и деиндустријализација источне

и југоисточне Европе..... 7

Јован Б. Душанић

Шта да се ради – може ли се зауставити даље урушавање

привреде Србије..... 29

Вера Вратуша

Завршити или зауставити даљу приватизацију јавних услуга..... 45

Марија Обрадовић

Циљеви приватизације: економски раст или профит?..... 65

Исидора Љумовић, Мирослав Јовановић

Интернационализација банкарства Србије: поглед на мотиве

страних банака при уласку на тржиште..... 93

Наташа Богавац-Цветковић, Ивица Стојановић, Радица Павловић

Ефекти економске политике на финансијске перформансе

предузећа..... 111

УСТАВНЕ ДИЛЕМЕ

Владан Кутлешић

О новом Мађарском уставу..... 137

Мирјана Стефановски

Непостојање министарског премапотписа у Уставу Србије

од 2006. године..... 159

Владимир Ђурић

Дилеме слободног мандата: између воље народа и власти

странака..... 179

Небојша Шаркић, Милан Почуча

Разграничења надлежности у области заштите права грађана ... 205

Огледи

Бојан Ковачевић

Шмитов изазов теорији и пракси федерализма..... 223

Бранислав Ристивојевић

Политика и право у раду Хашког трибунала..... 255

Марко Парезановић

Сирија и „Арапско пролеће“ 269

Огњен Прибићевић

Косово и Метохија – преговори и могућа решења..... 285

Предраг Крстић

Политика и научна фантастика: о ангажованој будућности..... 303

Осврти, рецензије, прикази

Драшко Вуксановић

Славој Жижек или Стејт департамент као непријатељ

(Славој Жижек, *У одбрану изгубљених ствари*)..... 323

Слободан Рељић

Бећарологија или како су „реформатори“ докрајчили српску

привреду

(Јован Б. Душанић „*Деструкција економије*“)..... 327

Небојша Вуковић

Образац стратешког мишљења

(Zbigniew Brzezinski: *Strategic Vision: America and the Crisis*

of Global Power)..... 330

Ђорђе Вукадиновић

БиХ као „немогућа држава“ – и зашто таква (не) треба да буде

(Ненад Кецмановић, *Невозможое государство Боснија и Герцеговина*) 336

Маринко М. Вучинић

Отрежњујуће поруке историје

(Момчило Диклић, *Како су страдали визионари судбине Срба*

у Хрватској – Будачки процес)..... 339

Contents..... 347

УВОДНИК

Глобална економска и финансијска криза умногоме представља основну економску детерминанту савременог света од 2008. године наовамо. На светском нивоу, она је до сада већ демонстрирала две помало парадоксалне закономерности које се, на први поглед, међусобно искључују. Прво, она је показала да глобална криза не представља никакву „пролазну аномалију“, нити „акутни проблем иначе здраве глобалне привреде“, већ системску, хроничну болест глобалног (нео)либералног капитализма као доминантног облика привређивања у свим великим економијама света. Истовремено, након пет година трајања кризе, постало је јасно да неолиберални капитализам неће повући сам од себе, односно, да озбиљни економски и политички потреси – још увек – нису у стању да пољуљају владајућу капиталистичку парадигму.

У Србији су оба ова аспекта кризе још израженија. Глобална рецесија значајно је ограничила стране инвестиције које су у складу са неолибералним моделом замишљене као основни покретач „економија у развоју“ и у последњих неколико година Србију учиниле готово наркомански зависном од страних позајмица, било од међународних институција попут ММФ-а и ЕУ, било преко билатералних међудржавних споразума (Русија, Кина), а најчешће преко издавања неповољних домаћих обвезница. И без обзира што је неолиберални концепт развоја спектакуларно крахирао у системима некадашњих „хероја развоја“ и земаља-узора као што су Ирска, Португалија, Естонија, Италија, Грчка... српски политичари се и даље понашају као да се од 2008. у свету ништа није променило и да Србија незадрживо хита ка статусу развијене земље у оквиру задатих програмских шина неолибералне идеологије и „Вашингтонског консензуса“. Због тога је Уредништво НСПМ одлучило да, након неколико година, свој главни темат поново посвети овој великој, ургентној и, чини се, неисцрпној теми.

Критичко разматрање ефеката неолибералног економског модела непосредна је тема рада „Вашингтонски консензус и деиндустријализација источне и југоисточне Европе“ Рајка Буквића, као и текста „Ефекти економске политике на финансијске перформансе предузећа“ (Н. Богавац-Цветковић, И. Стојановић и Р. Павловић). У контексту императива приватизације и (рас)продаје националних ресурса, овај проблем разматрају Вера Вратуша („Завршити или зауставити даљу приватизацију јавних установа“) и Марија Обрадовић („Циљеви приватизације: економски раст или профит?“), док га са финансијске тачке гледишта анализирају Исидора Љумовић и Мирослав Јовановић („Интернационализација банкарства Србије: поглед на мотиве страних банака при уласку на тржиште“). Коначно, Јован Б. Душанић хитно одустајање од постулата неолибералне („бећарске“) економије види као главни задатак и неопходни предуслов економског опоравка земље („Шта да се ради – може ли се зауставити даље урушавање привреде Србије“).

У под-темату „Уставне дилеме“, аутори разматрају неколико конкретних, али и системских питања који се постављају у вези са Уставом Србије. Мирјана Стефановски се бави питањем одсуства министарске контра­сигнатуре у уставном тексту, Небојша Шаркић и Милан Почуча разматрају проблем разграничења надлежности у области заштите права грађана, док се Владимир Ђурић враћа проблему слободног мандата као једној од најпознатијих и медијски најзаступљенијих уставно-правних дилема последњих година. На ову домаћу расправу, Владан Кутлешић додаје инструктивну анализу мађарског устава из 2012. чије је усвајање изазвао велику дебату како у стручним, тако и политичким круговима унутар ЕУ.

У рубрици Огледи објављујемо радове који се тичу актуелних тема државне политике, као што су преговори о статусу Косова и Метохије (Огњен Прибићевић), или однос политике и права у раду Хашког трибунала (Бранислав Ристивојевић), као и „вруће“ међународно-политичке теме грађанског рата у Сирији у контексту тзв. „Арапског пролећа“ (Марко Парезановић). Овим текстовима се придружују филозофско-политички огледи Бојана Ковачевића и Предрага Крстића о Шмитовој критици федерализма (Ковачевић), односно атрактивним критичким паралелама између научне фантастике и савремене политике (Крстић). Најзад, у рубрици Осврти, рецензије, прикази Драшко Вуксановић, Небојша Вуковић, Слободан Рељић, Маринко Вучинић и Ђорђе Вукадиновић пишу о књигама Славоја Жижека, Збигњева Бежежинског, Јована Душанића, Момчила Диклића и Ненада Кеџмановића.

РЕЗИМЕИ

Рајко Буквић

НСПМ

Београд

Вашингтонски консензус и деиндустријализација источне и југоисточне Европе

Сажетак: У раду се разматрају резултати остварени током дводеценијског спровођења реформи у тзв. посткомунистичким земљама, заснованих на Вашингтонском консензусу, односно пре свега на његовим трима кључним тачкама – приватизација, дерегулација и макроекономска стабилизација. Уз мање изузетке, ове земље забележиле су дубок и дуготрајан економски пад, праћен негативним процесима и у другим сферама. Насупрот уобичајеним мишљењима да је дугогодишња транзициона криза резултат недоследности у спровођењу реформи, у раду се истиче да је она управо супротно њихов закономеран резултат и да другачије и није могло да буде. Као аналог истиче се Моргентауов план за Западну Немачку, којим је након Другог светског рата било предвиђено да Немачка буде индустријски разоружана, што би водило њеном сиромашењу и претварању у сировински додатак другим развијеним привредама, и што би сходно томе условило немогућност опстанка њеног тадашњег броја становника. На срећу по Немачку, Моргентауов план је након скрупулозне анализе напуштен и замењен Маршаловим планом који јој је обезбедио индустријску обнову. И за земље источне и југоисточне Европе потребно је исто: напуштање (неолибералне) концепције засноване на Вашингтонском консензусу који их је деиндустријализовао и примена концепције (ре)индустријализације .

Кључне речи: Транзиција, деиндустријализација, Вашингтонски консензус, Моргентауов план, Маршалов план, транзициона криза, развој .

Јован Б. Душанић

Висока школа за економске студије, Београд

Шта да се ради – може ли се зауставити даље урушавање привреде Србије

Сажетак: Први предуслов економског опоравка земље јесте да се на њеном челу налази компетентна, ефикасна и одговорна власт, која ће обезбедити да се економске реформе реализују у интересу већине грађана, а не у интересу крупног капитала, светске олигархије и једног уског компрадорског слоја. Уз претпоставку да се у Србији створе услови за израду и реализацију програма економске модернизације, оно што се мора одмах учинити јесте одустајање од погубне неолибералне економске политике, односно напуштање наметнутог атипичног модела привређивања, чији су резултати више него поражавајући. Очигледно је да досадашњи атипичан модел привређивања, који се заснива на (рас)продаји имовине, задуживању, увозу и потрошњи, мора хитно да буде замењен типичним моделом привређивања, или, сликовито речено, потребно је да бећарску економију заменимо домаћинском економијом.

Кључне речи: Србија, реформе, криза, неолиберализам, приватизација, „бећарска економија“.

Вера Вратуша

Филозофски факултет

Универзитет у Београду

Завршити или зауставити даљу приватизацију јавних услуга

Сажетак: У околностима заоштравања системске кризе акумулације капитала у светским размерама , на коју носиоци власти у центру светског капиталистичког система реагују неокензијанским мерама подржављења једног дела финансијских институција и индустријских корпорација, у овом раду се разматра питање да ли у Србији до краја 2010

треба да се заврши принудна и нелегитимна приватизација система јавних служби. Завршавање приватизације захтевају и настоје милом или силом да спроведу страни и

домаћи идеолошки и политички представници транснационалног банковног и корпоративног капитала. При томе се позивају на све мање популарну и у другим деловима света све више напуштану неолибералну стратегију дерегулације, либерализације и приватизације, која је погубна за стандард и квалитет живота широких слојеве становништва. Први део рада садржи систематизацију критичких анализа серије извештаја Светске

б

анке који су широм света послужили за теоријско-идеолошко оправдавање условљавања одобравања нових кредита за отплату старих кредита настављањем спровођења политике приватизације јавног сектора привреде, нарочито у бившим колонијама и полуколонијама, а затим и бившим земљама реално постојећег социјализма. Основни налаз ове анализе је да препоруке Светске

б

анке о приватизацији предузећа у државном власништву и јавних служби почивају на преуским и пристрасним теоријско-методолошким претпоставкама, на селективној употреби емпиријских података и њиховом једностраном тумачењу, тако да нужно воде до неодговарајућих и погрешних практичко-политичких закључака.

Други део рада садржи систематизацију искустава о последицама које је до сада имало спровођење неолибералне стратегије приватизације јавних служби у свету, с акцентом на случај система производње и дистрибуције струје. Главни закључак ове анализе јесте да досадашње спровођење приватизације јавног сектора привреде није испунило ниједно од датих обећања пре приватизације, него је напротив произвело низ негативних последица нарочито у бившим колонијама и социјалистичким земљама.

Главни налаз теоријске и емпиријске анализе претпоставки и резултата спровођења неолибералне стратегије реформе јавног сектора привреде и приватизације јавних предузећа јесте да грађани Србије хитно треба да се мобилишу да би захтевали преиспитивање до сада спроведене нелегитимне и често нелегалне приватизације, спрече завршавање приватизације јавних предузећа, стратешких инфраструктурних система и јавних служби, као и доношење закона који изричито забрањује њихову приватизацију у будућности

.

Кључне речи: *Неолиберализам, неокејнзијанизам, јавне услуге, приватизација, (ре)национализација, законска забрана*

Марија Обрадовић

Институт за новију историју Србије, Београд

Циљеви приватизације: економски раст или профит?

Сажетак: Приватизациона политика се обично легитимише циљевима постизања веће макроекономске ефикасности, економског раста, те убрзања економског развоја земље. Међутим, транзициони пад до којег је дошло у многим земљама где је извршена приватизација друштвеног капитала (јавна својина) довео је до потребе преиспитивања циљева и мотива приватизације као мере државне политике. Циљ овог рада јесте да путем представљања приватизационих политика и њихових резултата у различитим историјским епохама укаже на значај идеолошких и политичких мотива трансформације друштвеног капитала у приватни. Тачније, да приватизациону политику сагледа у светлу класних друштвених односа.

Кључне речи: *приватизација, економски раст, друштвени капитал, класни друштвени односи.*

Исидора Љумовић

Факултет за пословне студије универзитета Мегатренд, Београд

Мирослав Јовановић

Универзитет у Женеви, Европски институт, Женева

Интернационализација банкарства Србије: Поглед на мотиве страних банака при уласку

на тржиште

Сажетак: Овај чланак доприноси расправи о теоријама везаним за међународно кретање капитала у финансијски сектор. Стране директне инвестиције у банкарство значајно су измениле изглед светског финансијског тржишта у протеклих неколико деценија, што није заобишло ни Србију. Чланак разматра основне мотиве због којих су се стране банке одлучиле да прошире пословање на финансијско тржиште Србије. Као и у осталим земљама у развоју и транзицији, и у Србији најзначајније место су нашли мотиви који су повезани са теоријом везаном за раст профита и развој организације, јер се показало да банке са доминантно страним капиталом остварују веће профитне стопе него у својим матичним земљама. Допуна ове теорије може се донекле наћи и у теорији везаној за сличност економско-историјског наслеђа, док остале теорије нису толико заступљене у Србији.

Кључне речи: *стране директне инвестиције, мотиви улагања, трансформација банкарског сектора*

Наташа Богавац-Цветковић

Ивица Стојановић

Радица Павловић

Факултет за пословне студије универзитета Мегатренд, Београд

Ефекти економске политике на финансијске перформансе предузећа

Сажетак: Привреда Републике Србије се налази у рецесији. Истовремено, јавни дуг, спољни дуг, запосленост, куповна моћ становништва и многи други показатељи добијају убрзање у својим негативним кретањима. Шта се дешава? Анализе су показале да се главни проблем налази у томе што предузећа као основни привредни субјекти не функционишу добро. Финансијске перформансе предузећа су јако лоше. Због чега? Због економске политике која је вођена у Републици Србији у првој и на почетку друге деценије овог века. Економске политике су пратиле ток привредно-системских промена „шок терапије“ и Вашингтонског консензуса, стимулисале финалну личну и јавну потрошњу а не инвестиције у нову структуру привреде, нове технологије, образовни систем и научно-истраживачки рад, нове производе и повећање запослености. Предузећа су препуштена себи, деловању квазитржишних институција и неадекватним мерама економске политике

Кључне речи: *економска политика, финансијске перформансе, предузеће.*

Владан Кутлешић

Београд

О НОВОМ МАЂАРСКОМ УСТАВУ

Упоредноправни приказ

Сажетак: Првог јануара 2012. године на снагу је ступио нови мађарски устав. Још од фазе нацрта па до ових дана, тај највиши правни акт засут је потпуно неуобичајеним јавним критикама и општом медијском пажњом, каква до сада није посвећена ниједном савременом уставу. На другој страни, стручна правна анализа уставних одредби коју овде износимо садржи поређења са „сродним“ уставима (реч је о двадесет седам бивших социјалистичких држава); ова анализа, како ћемо видети, измешта поменуте јавне критике из сфере струке и објективности у сферу политике и савремених међународних

односа. Упућене критике су, наиме, бизарне и правно безначајне. Ипак, наша анализа показује и бројне недостатке уставног текста, а то су, првенствено, лаичка површност, непримерена терминологија, конфузна систематика и повремено спуштање на ниво законске регулативе. Кад се томе дода необична бројност и детаљистика одредби о економско-финансијским односима и институцијама, може се закључити да је то устав за кратко време и за ограничену употребу. Остале негативне оцене поводом Устава односе се на политичку праксу самоуверене и нетолерантне политичке групације, која је на изборима у Мађарској победила с надмоћном већином гласова.

Кључне речи: нови мађарски устав, политичке критике, огромна међународна пажња, бројни стручни недостаци.

Мирјана Стефановски

Правни факултет, Универзитет у Београду

Непостојање министарског премапотписа у Уставу Србије од 2006. године

Сажетак: Неусловљеност председничких аката министарским премапотписом у Уставу Србије из 2006. године представља крупну аномалију у систему одговорности власти. У раду се разматрају њени домаћаји у склопу уставних решења о одређивању мандатара и избору владе, гласању о неповерењу у влади и распуштању скупштине, те о поступку разрешења председника Републике. Указује се на порекло идеје о арбитражној улози председничких прерогатива, на њене иманентне слабости и непостојање јемстава и санкција против злоупотреба.

Кључне речи: Устав Србије из 2006, установа премапотписа, распуштање скупштине, одговорност председника републике.

Владимир Ђурић

Институт за упоредно право, Београд

ДИЛЕМЕ СЛОБОДНОГ МАНДАТА: ИЗМЕЂУ ВОЉЕ НАРОДА И ВЛАСТИ СТРАНАКА

Сажетак: Овај рад разматра дилеме око слободног мандата. Иако је слободан мандат камен темељац демократског конституционализма, његов „статус“ се мења због утицаја политичких странака и изборних система. У многим државама донесене су одредбе против промене партијске припадности и одступања од страначке политике у парламенту. Према члану 102. ст. 2. Устава Републике Србије, посланик је, под условима утврђеним законом, слободан да неопозиво стави свој мандат на располагање политичкој странци на чији је предлог изабран. Аутор посебно истражује у којој се мери та одредба Устава може користити као коректив слободног мандата, али и бити у складу са њим.

Кључне речи: сувереност, слободан мандат, посланик, устав.

Небојша Шаркић

Универзитет Унион, Београд

Милан Почуча

Привредна академија, Нови Сад

РАЗГРАНИЧЕЊА НАДЛЕЖНОСТИ У ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ ПРАВА ГРАЂАНА

Сажетак: Заштита права грађана у савременом друштву представља императив и трајни задатак. У остварењу тог циља учествују бројни државни и парадржавни органи и невладине организације које се баве овим питањима. Аутори у раду разматрају стање и организациону структуру органа заштите права грађана у Србији, узимајући у обзир различите критеријуме. Сходно уоченом, аутори износе мањкавости, решења која се косе с важећим законским одредбама и уска грла у области заштите права грађана. Анализира се однос и тренутно стање у најважнијим међународним судовима, у којима наши грађани могу остварити заштиту својих повређених права, као и међусобни однос између њихових одлука и обавеза, те надлежности наших судова у извршењу одлука страних судова. Изнети су и предлози и понуђена решења за уочене недостатке у заштити права грађана унутар правног система Србије, све зарад њихове боље, праведније, брже и јасније заштите.

Кључне речи: заштита права, судови опште надлежности, специјализовани судови, недржавне установе, међународни судови.

Бојан Ковачевић

Факултет политичких наука

Универзитет у Београду

ШМИТОВ ИЗАЗОВ ТЕОРИЈИ И ПРАКСИ ФЕДЕРАЛИЗМА

Сажетак: У научној литератури која тематизује федерализам дело Карла Шмита углавном се заобилазило у широком луку. На први поглед, то делује разумљиво будући да се Шмит, по правилу, сматра противником плурализма и корифејом етатизма. Осветљавајући најважније аспекте његове уставне теорије федерације, аутор у раду настоји да укаже да су научници, заобилазећи Шмитово дело, остали ускраћени за дубоке увиде у истинску природу сложених политичких заједница. Уочавајући да у федерацији дилема суверености „лебди у ваздуху“, Шмит успева да избегне непотпуности теорија које или одбацују ту дилему као ирелевантну или, пак, безуспешно покушавају да помире федерализам и сувереност. Уколико се питање суверености у федерацији спусти у друштвено-политичку стварност, разрешава га политичка одлука након које федерација престаје да постоји, будући да се трансформише у федералну државу или се своди на прост савез држава. Аутор Шмитову теорију федерације представља као искушење за теорију и праксу федерализма. Као најконзистентнији концептуални одговор на Шмитову федералну дилему аутор означава Фридрихово схватање федерализма као процеса. На крају, аутор испитује релевантност Шмитове теорије федерације у контексту федералног процеса европске интеграције, указујући на то да је у свом досадашњем току тај процес понудио непотпун одговор на Шмитову федералну дилему.

Кључне речи: Карл Шмит, федерализам, сувереност, држава.

Бранислав Ристивојевић

Правни факултет, Нови Сад

ПОЛИТИКА И ПРАВО У РАДУ ХАШКОГ ТРИБУНАЛА

Сажетак: Историја целокупног међународног кривичног правосуђа обилује једном посебном врстом мешавине права и политике и Хашки трибунал ту није изузетак. Све класичне политичке препреке у развоју и уобличавању институције међународног кривичног правосуђа присутне су и овде и изражене у још већој мери. Само оснивање овог правосудног тела као помоћног органа Савета безбедности са чисто политичком сврхом да помогне у успостављању и одржавању мира, а све то на основу главе VII

Повеље УН говори довољно јасно само за себе. Темељи процесног и материјалног права неопходног за деловање једног тела које претендује да се назива судом нису заокружено и целовито постављени (Трибунал је „поднормиран“), већ су судијама поред правосудних дата и легислативна овлашћења. Пошто у правном поретку у којем је Трибунал битисао нема довољно правних норми, не треба да чуди што су место јасних, одређених и писаних правних правила простор заузели нејасни, неодређени, аморфни, флуидни и неписани политички узуси и обичаји. Одсуство јасног надзора, било легислатора, било више правосудне инстанце, водило је спорости и неделотворности поступака, али и неодговорности, па и арогантности и бахатости код носилаца кључних функција. Све у свему, слободан простор које је правно, али и ванправно, устројство Трибунала у Хагу оставило за продор ванправних мерила и образаца у његов рад политика је у потпуности експлоатисала. Кључна погубна последица ове чињенице је немогућност Трибунала да се од обичне „дисциплинске комисије“ Савета безбедности развије у праву, озбиљну и одговорну правосудну институцију. Он никад није успео да се преобрази у суд, до краја свог рада остаће обичан „Трибунал“.

Кључне речи: међународно право, ad hoc судови, Хашки трибунал, Повеља Ун, политички утицај.

Марко Парезановић

Београд

Сирија и „арапско пролеће“

Сажетак: *Сирија и „арапско пролеће“ је истраживачки рад на тему актуелне политичко-безбедносне ситуације у Сирији. Фокус истраживачких активности је на анализи улоге и значаја водећих светских и регионалних сила у овом конфликту. У раду су*

, поред уводних разматрања и закључка, обрађене још три тематске целине, од којих се једна односи на услове који су допринели ескалацији насиља у Сирији, друга на актуелно

стање, док трећа изучава могуће правце даљег развоја сложене политичко-безбедносне ситуације у овој земљи. Циљ рада је научна дескрипција револуционарних кретања, изазваних феноменом „арапског пролећа“, као и анализа негативних реперкусија у региону и шире, које су се манифестовале поводом сиријског оружаног сукоба. С обзиром на политички значај сиријске кризе, као и на изузетну осетљивост блискоисточног подручја у безбедносном смислу, методологија се заснива на објективно/неутралној истраживачкој оцени утицаја свих значајнијих субјеката међународне заједнице. Посебно оних чији су стратешки интереси већ дужи низ година приоритетно заступљени у арапском свету. То су, пре свега, Руска Федерација, НР Кина и САД, као и Иран и Израел.

Кључне речи: Сирија, „арапско пролеће“, међународни односи, политичка и безбедносна криза, оружани конфликт, енергетика.

Огњен Прибићевић

Институт друштвених наука, Београд

КОСОВО И МЕТОХИЈА – ПРЕГОВОРИ И МОГУЋА РЕШЕЊА

Сажетак: Аутор анализира преговоре између Београда и Приштине у периоду од марта 2011. до марта 2012, постигнуте договоре, као и могуће моделе решења за проблем севера Косова. У раду се износи мишљење да су досадашњи најважнији договори између Београда и Приштине постигнути пре свега захваљујући компромисним решењима која су омогућила различито тумачења појмова. То је омогућило и Београду и Приштини да у унутрашњој политичкој комуникацији ствари тумаче на начин који њима одговара. Међутим, у наредном периоду преговараче чекају много тежи задаци, пре свега решење проблема севера Косова. Аутор је мишљења да се и овај проблем може решити, с тим што ће будуће решење морати да има много чвршћу и прецизнију правну основу. Аутор такође сматра да би се будући положај севера Косова могао заснивати на специјалном статусу,

а да се нека од креативних решења за проблем севера Косова могу наћи и у моделима Јужног Тирола, Оландских Острва, Северне Ирске, Хонгконга и две Немачке.

Кључне речи: *Косово, ЕУ, Србија, преговори, споразуми*

Предраг Крстић

Институт за филозофију и друштвену теорију, Београд

Политика и научна фантастика: о ангажованој будућности

Сажетак: На примеру серије Звездане стазе, аутор чланка дискутује о односу научнофантастичних визија будућности и политике која се водила у време њиховог стварања. Прво се излажу интерпретације које славе критички и еманципаторски потенцијал овог производа масовне културе, а потом оне што у њему откривају закамouflирану афирмацију или оправдање спољне политике Сједињених Америчких Држава. На крају, аутор настоји да покаже како је могуће и одмерено тумачење, према којем би Звездане стазе представљале добронамеран морални коректив политици америчке администрације, чији су домет и дејство морали остати ограничени и одређени контекстом у којем су настали.

Кључне речи: *Звездане стазе, научна фантастика, политика, ангажман, Вијетнам, Хладни рат, империјализам.*

SUMMARIES AND CONTENT

Rajko Bukvić

Washington's Consensus and Disindustrialization of the Eastern and South-Eastern Europe

Summary

The paper considers the problems of the results of the reforms in so called post-comunist countries, they on Washington's consensus are based. They characterise mostly three key points – privatization, deregulation and macroeconomic stability. Except the little cases, these countries realized deep and long-run economic fall, followed by similar processes in other spheres. Contrary to ordinary opinions that transition crisis show as result of inconsistency in reforms taking, the paper says this is normally its result. As an analogue is the Morgenthau's plan for West Germany observed, that has promoted Germany to industrial disarmament, and that would lead to its poverty and its transformation into raw material basis for the developed economies, and according to these to impossibility of survival of the existing number of population. Fortunately for the Germany, after scrupulous analysis Morgenthau's plan was abandoned and Marshall's plan was introduced. It led to industrial renewal of Germany. For the countries of Eastern and South-Eastern Europe it is necessary the same: abandon neoliberal conception based on Washington consensus and implement conception of industrialization.

Key words: Transition, disindustrialization, Washington consensus, Morgenthau's plan, Marshall's plan, transition crisis, development.

Jovan B. Dušanić

What Is To Be Done – can further deterioration of Serbian economy be stopped?

Summary

The first prerequisite for the economic recovery of the country is to have as its leadership a competent, efficient and responsible government that will ensure that economic reforms are realised for the benefit of the majority of citizens, not in the interests of big capital, the world oligarchy and a small circle of the comprador class. Presupposing that the conditions for making and implementing the programme of economic modernisation are created, what must be done urgently is to relinquish the disastrous neoliberal economic policy, i.e. to dispose of the imposed atypical model of business activity, whose effects are more than devastating. It is evident that the model of business activities that has existed so far, based on (re)selling of assets, borrowing, import and spending, must be urgently replaced by a typical model of business activity, or, to put it differently, to replace spendthrift economy by frugal economy.

Key words: Serbia, reforms, crisis, neoliberalism, privatisation, spendthrift economy.

Vera Vratuša

To complete or to stop further privatisation of public utilities

Summary

In the circumstances of sharpening of the accumulation of capital systemic crisis in world proportions, to which power bearers in the center of the world capitalist system react with neo-Keynesian measures of (re)nationalization of one part of financial institutions and industrial corporations, this paper explores the question whether in Serbia until the end of 2010 should be ended compulsory and illegitimate privatization of the public service systems. Speeded up

completion of privatization are demanding and attempt to realize with or without use of force foreign and domestic ideological and political representatives of transnational bank and corporate capital. While preaching privatization they call themselves upon ever less popular and in other parts of the world ever more abandoned neoliberal strategy of deregulation, liberalization and privatization, that are most detrimental for the standard and quality of life of wide layers of population.

The first part of the paper contains the systematization of critical analyses of a series of the World Bank Reports that were used around the world for theoretical-ideological legitimization of the conditioning of allocation of new credits for the payment of old credits by the continuation of the realization of the policy of further privatization of the public sector of the economy, especially in former colonies and half-colonies, and soon afterwards, in former countries of really existing socialism. The main finding of this analysis is that the recommendations of the World Bank concerning the privatization of state owned enterprises and public services are based on too narrow and biased theoretical-methodological suppositions, on the selective use of empirical data and their one-sided interpretation, so that they necessarily lead to inadequate and erroneous practical political conclusions. The second part of the paper contains the systematization of the experiences concerning the effects of the neoliberal strategy of public services' privatization in the world, with the accent on the example of the system of production and distribution of electricity. The main conclusion of this analysis is that the realization of privatization of public sector of the economy so far did not fulfill any of the promises given before the privatization, but had produced on the contrary many negative effects, especially in former colonies and socialist countries. The main finding of theoretical and empirical analysis of the suppositions and effects of the realization of the neoliberal strategy of public sector reform and privatization is that citizens of Serbia should urgently mobilize in order to demand reconsideration of the so far realized illegitimate and often illegal privatization, prevent the ending of the privatization of public enterprises, strategic infrastructural systems and public services, as well as the enactment of the law explicitly forbidding their privatization in the future.

Key words: Neoliberalism, neokeynesianism, public services, privatization, (re)nationalization, law prohibition.

Marija Obradović

The Goals of the Privatisation Policy: Economic Growth or Profit? Historical Aspects

Summary

The privatisation policy usually has been legitimized by the goals of macroeconomic efficiency achievements. It is often argued that the privatisation policy has been contributing to high rates of growth and the acceleration of development of a national economy.

However, the mushrooming of economy and social problems in transition societies where the privatisation policy has been pursued, raises the issue of the actual goals of the privatisation policy and motives for conducting it.

The aim of this article is to explore the purposes of the privatisation policy in Europe in different historical periods. It deals with the ideological and political roots of the transposition of socially owned means of production and property to private ownership. More precisely, the paper explores the relationship between the privatization policy and the class relations in a society.

Key words: privatization, economic growth, social capital, class relations in a society.

Isidora Ljumović, Miroslav Jovanović

Internationalization of banking in Serbia:

A view of the foreign banks motives for entering the market

Summary

This paper contributes to the discussion on the theories about international flow of capital into financial sector. Foreign direct investments in banking sector have significantly altered the landscape of the world financial market in the last several decades and Serbia is no exemption to this. The paper is examining the main motives behind foreign banks' decision to enter Serbian market. In Serbia, as in other developing and transition countries, more important role is assigned to the motives related to the theories about profit growth and organization development, since it was found that banks with predominantly foreign capital achieved higher profit rates than in their home countries. In practice, these theories are supplemented by the theory about similarities of economic-historic heritage, while the other theories are not so much represented.

Key words: Foreign direct investments, Investment motives, Banking sector transformation.

Nataša Bogavac-Cvetković, Ivica Stojanović, Radica Pavlović

The Effects of Economic Policy on Financial Activities of Enterprises

Summary:

The economy of the Republic of Serbia is undergoing a process of recession. At the same time, public debt, foreign debt, the unemployment rate, the purchasing power of the population and many other indicators are increasingly pointing to negative trends. What is happening? Analyses have shown that enterprises as basic economic entities do not function well. The financial performances of enterprises are very bad. The question this gives rise to is: why? Due to the economic policy conducted in the Republic of Serbia in the first and at the beginning of the second decade of this century. The economic tendencies followed the trend of economic-system changes of "shock treatment" and the Washington Consensus, encouraged final private and public expenditure instead of investing in a new structure of the economy, new

technologies, educational system and scientific research, new products and increasing employment. Enterprises are left to their own devices, exposed to the influence of pseudo-market institutions and inadequate economic policy measures.

Key words: economic policy, financial performances, enterprise.

Vladan Kutlešić

On the New Hungarian Constitution

Summary

The new Hungarian Constitution came into force on 1st January 2012. Ever since the drafting of the Constitution to this day, this highest legal act has been subject to highly unusual public criticism and general media attention, that no current constitution has been exposed to so far. On the other hand, expert legal analysis of the constitutional provisions that we are providing here draws a parallel to the “related” constitutions (namely, it refers to twenty seven former socialist countries); this analysis, as will be demonstrated, transfers the above-mentioned public criticism from the context of the legal profession and impartiality to the sphere of politics and current international relations. The criticism levelled at it is, namely, bizarre and legally immaterial. Nevertheless, our analysis points to numerous flaws in the text of the Constitution, which are primarily due to the superficial nature of the lay approach, inappropriate terminology, confusing systematisation and an occasional tendency to reduce the Constitution to the level of mere legislation. Furthermore, an inordinate number of provisions and their detailed specifications in relation to economic-financial relations and institutions lead to the conclusion that this Constitution will be short-lived and will have a limited application. Other negative assessments concerning the Constitution refer to the political activity of the complacent and intolerant political group that won the election in Hungary by a landslide.

Key words: the new Hungarian Constitution, political criticism, huge international attention,

numerous expert flaws.

Mirjana Stefanovski

Non/existence of Ministerial Contra-signature in the Constitution of Serbia of 2006

Summary

The Constitution of 2006 took over from the previous constitution non-existence of ministerial contra-signature. In that way has been removed the very foundation of parliamentary system without which there is no responsible government. According to the Constitution all acts and official deeds of the President of the Republic are his/her personal prerogatives. The President of the Republic not only performs traditional powers of the chief of the state but also disposes with influential means of power: the right to determine mandatary for the composition of the government, the right to dissolve the assembly and the right of suspensive veto. By disposing of the right to determine mandatary he/she can substantially influence the composition of the government, and he/she can force it to resign by non-cooperation in guiding foreign policy or in case of nomination or dismissing in diplomacy or the military. By his/her discretion concerning government's proposal for the dissolution of the assembly the President has become the arbiter who according to his/her own consideration decides on the destiny of ministry as well as on the destiny of parliamentary majority. By refusing to dissolve the assembly the President may overthrow the government for which the further co-operation with the parliament has become politically imposible, and remaining in power untenable; and would in that way be forced to resign. By accepting government's proposal the President may by dissolving the assembly frustrate the creation of some other even more solid majority in the parliament able to establish more stable government.

Along side with unlimited sphere of discretion which easily can glide into arbitrariness and cross into political misuse of powers, the presidential acts are released of any political responsibility. Within an extraordinary difficult procedure for the release, the legal responsibility of the President is set in a very strait form as a responsibility for acts counter some explicit constitutional provision. In that case if a proposal for a release would be accepted by absolute

majority in the assembly, and later on be approved by the Constitutional Court, the Constitution provides even more bizarre solution – remaining of the President in power by the will of only one third of people’s representatives despite the fact that he/she as a chief of the state has violated the Constitution. The responsibility of executive power cannot be in fact solved by personal responsibility of the chief of the state, since so highly established it is mainly illusory. The prerogatives of the President can be brought into conformity with profound principle of government’s responsibility only if it is conditioned by a co-operation of parliamentary ministry through the institution of contra-signature.

Key words: The Non-existence of Ministerial Countersignature in the Constitution of Serbia Since the Year 2006.

Vladimir Djurić

The Dilemmas of an Independent Mandate:

Between the Will of the People and the Power

of the Parties

Summary

This paper studies the dilemmas in relation with the free and independent mandate. Although the free and independent mandate is cornerstone of the democratic constitutionalism, it is changing due to the influence of political parties and electoral systems. In many countries the legal norms against party-switching, defecting and floor crossing were issued. According to the art.102.par.2. of the Serbian Constitution, a MP shall be free to irrevocably put his or her mandate at the disposal of the political party upon whose proposal has been elected. The

author especially investigates the extent to which that provision of the Constitution can be used as corrective of the free mandate, but also be in accordance with it.

Key words: Sovereignty, Parliamentary Mandate, Independent Mandate, Member of the Parliament, Constitution.

Nebojša Šarkiĉ, Milan Poĉuĉa

DEMARCATIN OF RESPONSIBILITIES IN THE AREA

OF PROTECTION THE RIGHTS OF CITIZENS

Summary

Protection of civil rights is imperative and a long-term task in a modern society. State authorities, quasigovernmental authorities and non-governmental organizations, which are dealing with these issues, participate in achieving this goal. In this paper the authors deal with the state and the organizational structure of authorities for protection of civil rights in Serbia, in relation to different criteria. According to the perceived, authors present shortcomings, solutions which are in conflict with valid law regulations and “narrow throat” in the area of civil rights. The current state in the most important international tribunals, in which our citizens can obtain protection of their violated rights is being analyzed, as well as the relation between their decisions and responsibilities and authority of our courts in the enforcement of judgments of foreign courts. Insets are presented and solutions to perceived shortcomings in the protection of citizens` rights within the legal system of Serbia are offered, with a view to their better, fairer, faster and clearer protection.

Key words: protection of rights, courts of general jurisdiction, specialized courts,

non-governmental institutions, international courts.

Bojan Kovačević

SCHMITT'S CHALLENGE TO THE THEORY AND PRACTICE OF FEDERALISM

Summary

In the scientific literature dealing with the subject of federalism, the work of Carl Schmitt has generally been avoided to a great extent. At first glance, it seems understandable, if we take into consideration that Schmitt is, as a rule, considered to be the opponent of pluralism and the coryphaeus of etatism. Shedding light on the most significant aspects of his constitutional theory of federalism, the author attempts to prove in this paper that scientists, by avoiding Schmitt's work, deprive themselves of deep insights into the true nature of complex political communities. Observing that within the federation the dilemma of sovereignty "floats freely in the air", Schmitt succeeds in avoiding incomplete theories that either reject this dilemma as an irrelevant one or, conversely, seek to reconcile federalism with sovereignty. If the issue of sovereignty within the federation is tackled on the level of social and political reality, it is resolved by a political decision after which sovereignty ceases to exist, having been transformed into a federal state or becoming a mere confederation. The author presents Schmitt's theory of federation as a challenge to the theory and practice of federalism. The author considers Friedrich's understanding of federalism as a process to be the most consistent conceptual answer to Schmitt's federal dilemma,. Finally, the author examines the relevance of Schmitt's theory of federation in the context of the federal process of European integration, indicating that the process has up to now offered an inconclusive solution to Schmitt's federal dilemma.

Key words: Carl Schmitt, federalism, sovereignty, state.

Branislav Ristivojević

POLITICS AND LAW IN THE WORK OF THE HAGUE TRIBUNAL

Summary

The history of the entire international criminal justice abounds in a specific mixture of law and politics, and The Hague Tribunal is no exception in this respect. All the typical political obstacles to the development and establishment of an institution of international criminal justice are also present here, and are even more prominent. The very establishment of this judicial body as a subsidiary body of the Security Council for the clearly political purpose of assisting in establishing and maintaining peace, all of the above deriving from Chapter VII of the UN Charter, is indicative enough. The foundations of procedural and substantive law necessary for the work of a body that purports to be referred to as a court were not completely and fully laid down (the Tribunal is “subnormed”), and as a consequence of this, both judicial and legislative powers were conferred upon the judges. Since the legal framework in which the Tribunal has existed lacks sufficient legal norms, it is no surprise that instead of clear, specific and written legal rules, some unclear, indefinite, amorphous, fluid and unwritten political customs and practices have taken over. The absence of clear supervision, either by the legislator, or a higher legal instance, has led to the court proceedings being slow and ineffective, and to the bearers of key functions being irresponsible, arrogant and impudent. All in all, the void that has been created by the legal, but also extralegal establishment of the Hague Tribunal has made it possible for extrajudicial measures and patterns to become its common practice, and has also been completely exploited by politics. The key disastrous consequence of this fact is the inability of the Tribunal to develop from a mere “disciplinary commission” of the Security Council into a genuine, serious and responsible legal institution. It has never managed to transform itself into a court, and to the end of its mandate it will remain just an ordinary “Tribunal”.

Key words: international law, ad hoc courts, the Hague Tribunal, the UN Charter, political influence.

Marko Parezanović

Syria and the Arab Spring

Summary

This paper is a research work on the subject of the current political and security situation in Syria. The research work focuses on the analysis of the role and significance of the leading world and regional powers in this conflict. The paper, in addition to introductory considerations and conclusions, deals with three other thematic units, one of which relates to the conditions that led to the escalation of violence in Syria, the second one dealing with the current situation, the third analysing other possible ways of further development of the complex political and security situation in this country. The aim of this paper is to provide a scientific description of the revolutionary trends caused by the phenomenon of the Arab Spring, as well as the analysis of the negative repercussions in the region and beyond, which have manifested themselves on account of the armed conflict in Syria. Taking into account the political significance of the Syrian crisis, as well as the high exposure to risk of the Middle East region in terms of security, the methodology is based on the objective/neutral scientific assessment of the influence of all the important subjects of the international community. Special attention was paid to those whose strategic interests have taken priority in the Arab world. They are, first of all, the Russian Federation, the People's Republic of China and the USA, as well as Iran and Israel.

Key words: Syria, "the Arab Spring", international relations, political and security crisis, armed conflict, energetics.

Ognjen Pribićević

KOSOVO AND METOHIJA – NEGOTIATIONS AND POSSIBLE SOLUTIONS

Summary

The author analyses the negotiations between Belgrade and Priština in the period from March 2011 to March 2012, the agreements concluded so far, as well as possible model solutions to the problem of the north of Kosovo. In this paper the author states the opinion that, so far, the most important agreements between Belgrade and Priština have been reached owing to compromise solutions that enabled different interpretations of the terms. That has enabled both Belgrade and Priština, in their internal political communication, to interpret things as they find appropriate. However, in the coming period the negotiators are facing much more difficult tasks, primarily the solution to the problem of the north of Kosovo. The author is of the opinion that this problem can also be solved, with the proviso that the future solution must have a much more solid and precise legal basis. The author is also of the opinion that the future position of the north of Kosovo could be based on a special status, and that some creative solutions to this problem can be found in the models provided by South Tyrol, the Åland Islands, Northern Ireland, Hong Kong and the two Germanys.

Key words: Kosovo, EU, Serbia, negotiations, agreements.

Predrag Krstić

Politics and Science Fiction: on engaged future

Summary

Based on analysis of Star Trek series, the author discusses the relationship between science fiction's visions of the future and the policy pursued at the time of its creation. After presenting the interpretations that praise critical and emancipatory potential of the product of mass culture, he pays special attention to the opposite ones that discovers camouflaged affirmation or justification of the foreign policy of the United States in it. In conclusion, he argues for the well-measured interpretation according to which Star Trek represented benevolent moral

corrective to policies of the U.S. administration, whose scope and effect nevertheless to remain limited and determined by the context in which it originated.

Key word: Star Trek, science fiction, politics, emgagement, Vietnam, Cold War, imperialism.

NEW SERBIAN

Political

THOUGHT

New Edition, vol. XX (2012), no. 1–2

CONTENTS

Editorial..... 3

TOPIC OF THE ISSUE

WORLD ECONOMIC CRISIS AND SERBIA (ii)

Rajko Bukvić

Washington's Consensus and Disindustrialization of the Eastern

and South-Eastern Europe..... 7

Jovan B. Dušanić

What Is To Be Done – Can Further Deterioration of Serbian

Economy Be Stopped?..... 29

Vera Vratuša

To complete or To Stop Further Privatisation of Public Utilities..... 45

Marija Obradović

The Goals of the Privatisation Policy: Economic Growth or Profit?

Historical Aspects..... 65

Isidora Ljumović, Miroslav Jovanović

Internationalization of Banking in Serbia: A View of the Foreign

Banks Motives for Entering the Market..... 93

Nataša Bogavac-Cvetković, Ivica Stojanović, Radica Pavlović

The Effects of Economic Policy on Financial Activities

of Enterprises..... 111

CONSTITUTIONAL DILEMMAS

Vladan Kutlešić

On the New Hungarian Constitution..... 137

Mirjana Stefanovski

Non-existence of Ministerial Countersignature in the Constitution

of Serbia of 2006..... 159

Vladimir Đurić

The Dilemmas of an Independent Mandate: Between the Will

of the People and the Power of the Parties..... 179

Nebojša Šarkić, Milan Počuča

Demarcatin of Responsibilities in the Area of Protection

of the Rights of Citizens..... 205

Studies

Bojan Kovačević

Schmitt's Challenge to the Theory and Practice of Federalism..... 223

Branislav Ristivojević

Politics and Law in the Work of the Hague Tribunal..... 255

Marko Parezanović

Syria and the Arab Spring..... 269

Ognjen Pribićević

Kosovo and Metohija – Negotiations and Possible Solutions..... 285

Predrag Krstić

Politics and Science Fiction: On Engaged Future..... 303

Reviews

Draško Vuksanović

Slavoj Žižek, or the State Department as an Enemy

(Slavoj Žižek, *U odbranu izgubljenih stvari*)..... 323

Slobodan Reljić

Spendthriftology, or How “Reformers” Put Paid to Serbian Economy

(Jovan B. Dušanić „*Destrukcija ekonomije*“)..... 327

Nebojša Vuković

A Model of Strategic Thinking

(Zbigniew Brzezinski: *Strategic Vision: America and the Crisis*

of Global Power.)..... 330

Dorđe Vukadinović

Bosnia and Herzegovina as an “Impossible State” – and Why

It Should (Not) Be Like That

(Ненад Кецмановић, *Невозможное государство Босния и Герцеговина*).... 336

Marinko M. Vučinić

The Sobering Messages of History

(Momčilo Diklić, *Kako su stradali vizionari sudbine Srba*

u Hrvatskoj – Budački proces)..... 339

Contents..... 347